

den ældre Anskuelse, dersom det virkelig kan siges, at det, som den høitærede Cultusminister har anført, kan ansees for den nyere Anskuelse, hvad nogle Enkelte i den nyere Tid, men ingenlunde Alle, have antaget i foransførte Henseende, jeg troer, siger jeg, at den ældre Anskuelse ialfald er meget bedre begrundet end den yngre Anskuelse, og jeg kan derfor ikke fravige den Mening, at man handler usvarseligt mod de Stiftelser, hvorom her er Tale, naar man vil foreskrive dette Vederlag, som man dog ved Afhændelsen af Bøndergodser gjør til en løs Capital, som leetelig kan gaae tilgrunde eller tabe sin Værdi. Der kan heller ikke være Tale om, at Nogen besværes paa nogen ubillig Maade, ved at han paatager sig Afgifter som de omhandlede. Der er Mange, som uventvibul gjøre dette gerne, og jeg troer, at de allerfleste Besiddere meget hellere give en billig aarlig Afgift, naar derved Kjøbesummen kan blive saameget desto mindre. Forsaavidt der er blevet paaberaabt, at det vilde være urigtigt, om man ikke vilde gjøre det Samme for Sorø Akademies Gods, som der er blevet gjort for Krongodset, da har jeg paa ingen Maade benægtet, at det efter de historiske Forhold har Afgang til Alt, hvad der var billig Afgang til for Krongodset; at der skulde gjøres, men at man ved Loven af 1851 har gjort meget Mere for det, end det havde billig Afgang til, det er Noget, som jeg ikke antager kan være Regel for Sorø Akademie og de andre Stiftelser. Det var blot, fordi Finantserne vare villige til, hvad der ogsaa blev forklaret, at opoffre en meget betydelig Sum udenfor det, hvortil der efter de ældre Resolutioner var Anledning, det var blot derfor, at en saadan Lov gik igjennem, og fordi nu Finantserne med Hensyn til Krongodset kunde træffe en saadan Bestemmelse, deraf følger ikke, at det er forsvarligt, at vedtage en lignende Bestemmelse med Hensyn til det foranstte Gods eller de andre Eiendomme, hvorom her er Tale. Forsaavidt der er sagt, at den omhandlede Indretning dog ikke kunde være evig, da er det bekjendt nok, at man kalder en saadan Anstalt, som er anlagt paa bestandigt at vedligeholdes, evig, uagtet man vel veed, at den er underkastet Tidens Omksiftelser, men det,

at den indrettet og bestemt til at blive ved for bestandigt, gjør, at man dog ikke selv skal lægge Haand paa den og destruere den, især naar man maa erkjende, at det Diemed, hvori den er anlagt, er af største Vigtighed, og det vilde være en Skam for Staten, hvis den, naar disse Anstalter skulde gaae til Grunde, ikke vilde skaffe andre Midler tilstede til at opnaae Formaålet, og at dette maatte skee paa en for Folket mere bebyrdende Maade. Jeg kan derfor for min Deel aldrig samtykke i Love som den omhandlede.

Cultusministeren: Det falder mig naturligtvis ikke ind, og det fremgik heller ikke af mine Ord, at jeg skulde have Noget imod, eller erklære mig imod Overgangen til Arveskifte, men det, jeg opponerede imod, var den Grundtanke, der gik igjennem den ærede Taler's Foredrag om Afgiftens Uafsløselighed. Jeg vil ikke tænke paa at fremkalde en Forandring i den ærede Taler's Mening. Jeg yttrede tidligere, at de, der foresøgte denne Mening, vare muligtvis saa fuste i den, at der, som jo er Tilfælde med alle skarpe Modsatninger under Tidernes Omksiftninger, ingen Forandring af samme kunde fremkaldes ved Discussionen. Men at den ærede Taler vil nægte, at det kan kaldes en Anskuelse, at det er skadeligt og fordærveligt, ja, jeg kan sote til, uretsfærdigt, at Eiendommene skulle bebyrdes med uafsløselige Afgifter, der ingenlunde, som den ærede Taler sagde, staae i Forhold til Productionen, eller er en mindre Deel af Productionen som f. Ex. Tienden, der gaaer ud fra, at den skulde være $\frac{1}{10}$, men kan stige indtil $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{5}$ af Eiendommens Capitalværdi under gode Conjuncturer, og let stiger til 100 pCt. undet fllette Vilkaar — at, siger jeg, det at mene, at en sliq Bebyrdelse af uafsløselige Afgifter ikke skulde være skadelig, ikke skulde forstjene Navn af en Anskuelse, det er Noget af det Stærkeste, jeg har hørt i den Materie.

Orsted: Ja, jeg er jo ikke berettiget til oftere at tage Ordet?

Formanden: Det høitærede Medlem har vel havt Ordet to Gange, men jeg antager ikke, at Thinget har Noget imod, at han atter tager det (Nei! Nei!).